

9-njy tema: **Türkmen Türkçesinde Hastane ve Eczanede İletişim** (Türkmen dilinde keselhanada we dermanhanadaky gepleşik nusgalary)

Dersiň maksady:

✓ talyplara türkmen diliniň fonetik, morfologik we grammatik gurluş aýratynlyklaryny öwretmek;

✓ talyplara türkmen diliniň sözlük hazynasyny we semantik aýratynlyklary öwretmek;

✓ talyplara türkmen dilinde dürli temelar boýunça öz pikirlerini yzygiderli, logiki taýdan dogry beýan etmekligi öwretmek,

✓ talyplara türkmen diliniň dürs ýazuw düzgünlerini öwretmek;

✓ olara orfografik taýdan ýalňyşsyz beýan etmegiň tärlerini öwretmek;

✓ talyplaryň türkmen dilinde sözleýiş medeniýetini we ýazuw endiklerini hem-de başarnyklaryny ösdürmek;

✓ dersde türkmen dilini we edebiýatyny oňat öwretmek üçin talyplaryň özara işjeňligini ýola goýmak;

✓ türkmen dili we edebiýat sapaklarynda tehnik serişdelerden peýdalanmak;

✓ türkmen dili we edebiýaty dersleriniň üsti bilen talyplarda watansöýüjligi, zähmetsöýerligi, agzybirligi, ahlaklylygy, ynsaplylygy, türkmen milli we dünýä gymmatlyklaryna buýsanç, gözellige söýgi duýgularyny terbiýelemek.

Dersiň wezipeleri:

- talyplaryň türkmen diliniň fonetik, morfologik we grammatik başarnyklaryny ösdürmek;
- talyplaryň sözleýiş dilini kämilleşdirmek;
- talyplaryň ýazuw we hatdatlyk endiklerini ösdürmek,
- talyplaryň sözlük üstünde özbaşdak işlerini kämilleşdirmek
- talyplaryň okama we düşünme ukyplaryny ösdürmek;
- talyplaryň gürrüň berme we ýazyp beýanetme endiklerini kämilleşdirmek;
- söz öwrenme endiklerini artdyrmak;
- terjime etme ukyplaryny ösdürmek...

Dersiň görnüşi:

- dilden düşündirme;
- ýazuwdan beýanetme;
- sorag-jogap arkaly berkitme;
- shemaly we tablisaly düşündirme;
- tehniki serişdeler arkaly düşündirme;
- ýumşuň kömegi bilen geçileni gaýtalama...
- öý işi tabşyрма...

Dersiň ýörelgeleri:

- ✚ türkmen filologiýasy baradaky bilimiň mazmuny bilen onuň beýan edilişinin bitewiligini gazanmak,
- ✚ türkmen diliniň beýleki dersler we durmuş bilen baglanyşygyny üpjün etmek;

✚ edeplilik, dogry sözlülük, ynsanperwerlik, zygiderlilik, sylag-hormat we ýaş aýratynlyklara dogry gelmek.

✚ ders we durmuş, teoriýa we praktika gatnaşygy esasynda olaryň özara baglanyşygyny üpjün etmek...

Dersiň usullary:

- ❖ talyplaryň özbaşdak işleri we ýumuşlary barlag etmek;
- ❖ **ACTIV Studio** we **Power Point** maksatnamalaryndan peýdalanmak,
- ❖ türkmen filologiyasy boýunça öwredilýän temanyň prezentasiýasyny geçirmek,
- ❖ diliň grammatik kategoriýalary bilen baglanyşykly kynçylyklarda „**akyly sagady**“, „**akyly kompas**“ „**akyly şejeräni**“ kömege çagyrmak,
- ❖ talyplaryň arasynda özara pikirlenme minutlaryny geçirmek;
- ❖ talyplaryň logiki zygiderliligine, subut edijiligine ünsi güýçlendirmek;
- ❖ Dersde düşnükçiligi we aýdyňlygy üpjün etmek...

Dersiň görkezme esbaplary:

- okuw kitaplary,
- gepleşik gollanmalary,
- ýazdyrylan ylmy çeşmeler,
- usuly gollanmalar,
- ses ýazgylary,
- degişli suratlar,
- tablisalar, çyzgylar,
- sözlükler,
- metbugat maglumatlary.

1. LUKMANDA (DOKTORDA)

- Garaşýan adam köpmi? <i>Garaşýa:n a:dam köpmü?</i>	- Bekleyen çok kimse var mı?
- Salam! / Salawmaleýkim! <i>Sala:m! / Salo:wma:leýki:m!</i>	- Merhaba!
- Biraz ýaramajak bolýaryn! <i>Bira:z ýaramajak bolýa:n!</i>	- Hastayım!
- Näme bolýar? / Näme derdiň bar? <i>Nä:m molýa:r? / Nä:me derdiň ba:r?</i>	- Derdiniz nedir?
- Niräňiz agyrýar? <i>Ni:rä:ňiz a:gyrýa:r?</i>	- Şikayetiniz nedir?
- Özümi gaty ýadaw duýýaryn! <i>Ö:zümü gaty ýa:dow duýa:n!</i>	- Kendimi çok yorgun hissediyorum!
- Özümi oňat duýamok. <i>Ö:zümü oňot duýomok.</i>	- Kendimi iyi hissetmiyorum.
- Siziň niräňiz agyrýar? <i>Siziň ni:ri:ňiz a:gyrýa:r?</i>	- Nereniz ağrıyor?
- Aşgazanyň agyrýar. <i>Aşga:zanyň a:gyrýa:r.</i>	- Midem ağrıyor.

- **Gyzgynym bar!**
Gyzgynym ma:r!

- Ateşim var!

- **Gyzgynym bar we titreyärim!**
Gyzgynym ma:r we titreyä:n!

- Ateşim var ve titriyorum!

- **Näwagtdan bäri dowam edýär?**
*Nä:wagytdan mä:ri
dowa:m edyä:r?*

- Ne zamandan beri devam ediyor?

- **Tutuş bir hepde bäri.**
Tutuş bir hepde vä:ri.

- Neredeyse bütün haftadır.

- **Bir (1) hepdeden bäri özümi oňat duýmaýaryn. / gowşak duýýaryn.**
*Bir (1) hepdeden mä:ri
ö:zümü oňot duýmoýa:ryn. /
gowşok duýýa:n.*

- Bir (1) haftadır kendimi iyi hissetmiyorum.

- **iki (2) günden bäri. / iki (2) gün boldy.**
*iki (2) günnön mä:ri. / iki (2)
gün bolu.*

- İki (2) günden beri.

- **Agzyňzy açyň!**
Agzyňzy açyň!

- Ağzınızı açın!

- **Diliňizi çykaryň! / Diliňizi öňe uzadyň!**
*Dilňizi çykaryň! / Dilňizi öňö
uzoduň!*

- Dilinizi çıkartın!

- **Diliñizi görkeziň!**
Diliñzi görközüň!

- Dilinizi gösterin!

- **“Aa-aa” diýiň!**
“Aa-aa” diýiň!

- “Aa” deyin!

- **Agyrýarmy?**
A:gyrýa:rmy?

- Acıyor mu?

- **Häzir men siziň damaryňzyň urşuny ölçejek.**
Hä:zir men siziň damarňzyň urşunu ölçöjök.

- Tansiyonunuza bakacağım.

- **Haýyş edýäriň, köynegiňizi çykaryň!**
Ha:ýyş edýä:n, köynöňňüzü çykaryň!

- Gömleğinizi çıkarın, lütfen.

- **Haýyş edýäriň, eşikleriňizi çykaryň!**
Ha:ýyş edýä:n, eşiklerňizi çykaryň!

- Lütfen, soyunur musunuz?

- **Haýyş edýäriň, üstüňizdäki eşigiňizi çykaryň.**
Ha:ýyş edýä:n, üssüňüzzä:ki eşigňizi çykaryň.

- Üstünüzü çıkarın lütfen.

- **Uludan dem alyň!**
Uludon dem alyň!

- Derin nefes alın.

**- Dem almagyňzy
togtadyň!**

Dem alma:ňzy togtoduň!

- Nefesinizi tutun.

- Bu ýeri agyryarmy?

Bi ýeri a:gyrya:rmy?

- Burası acıyor mu?

- Hawa, agyryar.

Hawwa, a:gyrya:r.

- Evet, acıyor.

**- Siz dümewläpsiňiz! /
Siz sowuklapsyňyz! / Siz
üşedipsiňiz!**

*Siz dümöwlä:psiňiz! / Siz
sowukla:psyňyz! / Siz
üşödüpsüňüz!*

- Grip olmuşsunuz!

**- Siz dümewläpsiňiz! /
Siz üşäpsiňiz! / Siz grip
bolupsyňyz!**

*Siz dümöwlä:psiňiz! / Siz
üşä:psiňiz! / Siz grip
bolupsuňuz!*

- Grip olmuşsunuz!

**- Birnäçe gün dynç
almaklygyňyz zerur!**

*Birnä:çe ün dy:nç
alma:ňyz zeru:r!*

- Birkaç gün dinlenmeniz
gerekıyor!

**- Bu sanjymlary
almagyňyz gerek!**

*Bi sanjymlary alma:ňyz
gerek!*

- Bu iğneleri yaptırmanız
gerekıyor!

- Bu dermandan her gün üç sapa ulanyň! - Bu ilaçtan günde 3 defa
kullanın!
Bi derma:nnan her gün üç sapa ulonuň!

- Mundan her gün iki gezek alyň!
Munnon her gün iki gezek alyň!

2. DIŞ LUKMANYNDA (DIŞÇİDE)

- Bu ýakynlarda diş lukmany barmy? - Yakınlarda diş hekimi va
mi?
Bi ýaky:nlarda di:ş lukma:ny wa:rmy?

- Diş lukmanyndan duşuşma rugsadyny almak isleýärim? - Dişçiden bir randevu
almak istiyorum
Di:ş lukma:nynnan du:şuşmo ru:gsodonu almak isleýä:n?

- Bir duşuşma rugsadyny alyp bilerinmi? - Bir randevu alabilir miyim?
Bir du:şuşmo ru:gsodonu alyp bilerinmi?

- Dişim yrgyldaýar! - Dişim sallanıyor!
Di:şim yrgyllaýa:r!

- Dişimi wagtlaýyn bejerip berseñizläň! - Dişimi geçici olarak tedavi
edebilir misiniz?
Di:şimi wagtlaýyn bejerip berseñizlä:ň!

- **Sowuk zat içsem dişim agyrýar.**

*Sowuk za:t işsem di:şim
a:gyrýa:r.*

- Soğuk bir şey içince dişim ağrıyor.

- **Dişim döwüldi!**

Di:şim döwüllü!

- Dişim kırıldı!

- **Şu dişim agyrýar!**

Şi di:şim a:gyrýa:r!

- Bu dişim ağrıyor!

- **Şu ýeri agyrýar!**

Şi ýeri a:gyrýa:r!

- Burası ağrıyor!

- **Dişim agyrýar!**

Di:şim a:gyrýa:r!

- Dişim ağrıyor!

- **Dişim yrgyldaýar!**

Di:şim yrgyllaýa:r!

- Dişim sallanıyor!

- **Dişimiň eti agyrýar.**

Di:şmiň eti a:gyrýa:r.

- Diş etim ağrıyor.

- **Dişimiň etleri ganaýar.**

Di:şmiň etleri ga:naýa:r.

- Diş etlerim kanıyor.

- **Dişlerimden biri köwek.**

Di:şlerimden biri köwök.

- Dişlerimden biri oyuk.

- **Abse bar.**

Abse ba:r.

- Abse var.

- **Bir tarapym bilen hiç çeynöp bilemok.**

*Bir tarapym milen hi:ç çeyä:p
bilemo:k.*

- Bu tarafımla hiç çigneyemiyorum.

- Bu diři doldurtmak isleyärin.
Bi di:ři do:llurtmok isleyä:n.

- Bu diři doldurtmak istiyorum.

- Bu protezi timarlap bilersiňizmi?
Bi pyrote:zi ti:ma:rla:p bilersiňizmi?

- Bu protezi tamir edebilir misiniz?

- Bu diři sogurtmak gerekmi?
Bi di:ři sogurtmok gerekmi?

- Bu diři çekirtmek gerekir mi?

- Dişimiň çekilmegi hökmanmy?
Di:şimiň çekilmegi hökma:nmy?

- Dişimin çekilmesi gerekli mi?

- Dişimiň çekilmegini islemeýärin!
Di:şmiň çekilmegni islemeýä:n!

- Dişimin çekilmesini istemiyorum?

- Dişimiň plombasy gaçdy!
Di:şmiň pylo:mmosu gaşdy!

- Dolgu düştü!

- Dişime plomba goýjakmy?
Di:şime pylo:mmo goýjokmu?

- Dolgu mu yapacaksınız?

- Dişime plomba goýup bilersiňizmi? - Dolgu yapabilir misiniz?
Di:şime pylo:mmo goýup bilersiňizmi?

- Dişimiň plombasyny şu wagt goýup bilersiňizmi? - Dolguyu şimdi yapabilir misiniz?
Di:şimiň pylo:mmosunu şı wagyt goýup bilersiňizmi?

3. DERMANHANADA (ECZANEDE)

- Ýakında dermanhana barmy? - Yakında eczane var mı?
Ýaky:nna derma:nha:na ba:rmy?

- Bu gije haýsy dermanhana nobatçy? - Bu gece hangi eczane nöbetçi?
Bi gi:je haýsy derma:nha:na no:wotçu?

- Bu lukman talapnamasyny taýýarlasaňyzlaň! - Bu reçeteyi hazırlar mısınız?
Bi lukma:n talapna:masyny taýýa:rlasaňyzla:ň!

- Őu dermandan
isley arin.

Ői derma:nnan isley a:n.

- Bu ila tan istiyorum.